

PROGRAM POLITIČKOG DJELOVANJA

SADRŽAJ

1.	Uvod - kratki uvid u stanje hrvatskog gospodarstva	2
2.	Uklanjanje preostalih nezakonitosti u radu banaka te druge mjere za pošteno i pravedno bankarsko poslovanje	2
a)	Obeštećenje dužnika oštećenih u konverziji CHF kredita uslijed primijenjenih nezakonitih kamata i kamatnih marži iz istovrsnih euro kredita	2
b)	Zakonsko nedvojbeno utvrđivanje zastare za potraživanja utemeljena na presudama u kolektivnim sudskim sporovima te druga potrebna regulativa bolju zaštitu potrošača u kolektivnim sudskim procesima	2
c)	Zakonsko sprječavanje ovrha nekretnina u veličini nužnoga stambenog prostora i nekretnina i dvogodišnji moratorij na ovrhe ostalih nekretnina	3
d)	Zakonska regulativa za određivanje fiksnih kamatnih marži u svim kreditima s promjenjivom kamatnom stopom u kojima marže nisu ugovorene	3
e)	Otklanjanje bankarskih prijetnji arbitražnim i sudskim postupcima zbog provedene konverzije CHF kredita	3
f)	Prekršajni postupci protiv banaka zbog neugovaranja fiksnih kamatnih marži	3
g)	Uklanjanje postojećih i prevencija potencijalnih budućih nezakonitih postupanja u području bankarskog poslovanja	4
h)	Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju po hitnoj proceduri radi usklađivanja sa zakonodavstvom Europske unije i bolje zaštite potrošača u stambenom kreditiranju (prije svega reduciranje kamatnog i valutnog rizika te strože definiranje naknada)	4
i)	Izmjene Zakona o HNB-u i povezanih zakona radi omogućavanja revizije HNB-a te radi povećanja transparentnosti u poslovanju kreditnih institucija i njihovoj superviziji	4
3.	Kakva nam ekonomska politika treba	4
4.	Ključni ciljevi gospodarskog programa	5
5.	Nova politika upravljanja javnim dugom, njegovo refinanciranje	5
6.	Porezna reforma i ekspanzivna porezna politika uz podršku monetarne politike	5
7.	Porezna politika	5
8.	Univerzalni program zapošljavanja	6
8.1	Zakonska regulativa za napredovanje nižeg, srednjeg i visokog menadžmenta u državnim službama i trgovačkim društvima u većinskom državnome vlasništvu	7
9.	Politika plaća	7
10.	Nova poljoprivredna politika	8
11.	Zdravstvena politika	8
11.1	Depolitizacija zdravstva	8
11.2	Zapošljavanje 1000 liječnika i 5000 medicinskih sestara. Povećanje broja specijalizanata	8
11.3	Jačanje javnog zdravstva	8
11.4	Preustrojavanje bolničkog sustava	9
11.5	Uvođenje potpune transparentnosti poslovanja	9
11.6	Zaustavljanje odlaska liječnika	9
11.7	Izgradnja novih zdravstvenih ustanova	9

PROGRAM POLITIČKOG DJELOVANJA

SNAGE – Stranke narodnog i građanskog aktivizma

1. UVOD - KRATKI UVID U STANJE HRVATSKOG GOSPODARSTVA

- Hrvatske banke već 13 godina nezakonito povećavaju kamate i time ostvaruju nelegalnu ekstra dobit
- Visoka nezaposlenost – oko 250.000, od čega oko 50% mladih.
- Visoko porezno opterećenje građana i poduzeća
- U EU od radno sposobnog stanovništva u prosjeku je oko 64% zaposleno dok je to u Hrvatskoj oko 42%.
- Hrvatska je prije ulaska u EU bila na 61% prosjeka BDP-a EU, a danas je pala na 59%
- Jedina smo tranzicijska zemlja u EU zemlja koja niti danas nije dostigla razinu BDP-a iz 1989.g.
- Nalazimo se među tri najsiriromašnije zemlje EU.
- Mali vanjski dug centralne države i lokalne samouprave.
- Javni dug je neodrživ jer ne postoji sustav dugoročnog financiranja proračunskog deficita.
- Zbog fiksnog tečaja kune platna bilanca dugoročno nije održiva.
- Tri godine već traje deflacija, što znači nestabilnost cijena. Deflacija je opasnija od inflacije, a za to je odgovorna pogrešna porezna politika države.
- Poljoprivreda je već odavno na koljenima, a nelikvidnost se nije riješila u sustavu.
- I dalje traje deindustrijalizacija zemlje.

To je dio niza negativnih pokazatelja čiji uzroci nisu riješeni.

2. *Uklanjanje preostalih nezakonitosti u radu banaka te druge mjere za pošteno i pravedno bankarsko poslovanje*

U nastavku od a) do i) navodimo aktivnosti na kojima ćemo ustrajati kako bi se do kraja proveo proces rješavanja problema svih dužnika koji trpe nezakonito poslovanje banaka i omogućila bolja zaštita korisnika finansijskih usluga u budućnosti.

a) *Obeštećenje dužnika oštećenih u konverziji CHF kredita uslijed primijenjenih nezakonitih kamata i kamatnih marži iz istovrsnih euro kredita*

Potrebno je zakonom propisati način za vraćanje preplaćenih kamata za euro kredite u konvertiranim CHF kreditima, jer su u novim euro kreditima primijenjene nezakonito povećane kamate. Banke su ponovo prekršile temeljna obvezno-pravna načela, pa su na temelju Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (ZIDZPK NN 102/15) i Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (ZIDZOKI NN 102/15) konverziju CHF kredita provele primjenjujući nezakonito povećane kamatne stope iz istovrsnih euro kredita. Uslijed takva grubog kršenja zakona, čime su oštećeni dužnici koji su konvertirali CHF kredite u euro kredite, potrebno je novim zakonskim izmjenama utvrditi razlike između kamata naplaćenih na temelju povećanih kamata i kamata koje su trebale biti naplaćene da je bila primijenjena samo početna kamatna stopa te razliku isplatiti dužnicima, ako su njihovi krediti u međuvremenu otplaćeni odnosno smanjiti za te iznose preplate preostale glavnice, ako dužnici i dalje otplaćuju svoje nove euro kredite.

Svi dužnici koji su konvertirali CHF kredite, u slučaju obeštećenja, dobili bi smanjenje preostalih glavnica za iznos preplaćenih kamata uslijed nezakonito primijenjenih povećanih kamatnih stopa iz euro kredita pri konverziji CHF kredita. Dužnici koji su već refinancirali konvertirane kredite, dobili bi obeštećenje u novčanim iznosima preplate.

b) *Zakonsko nedvojbeno utvrđivanje zastare za potraživanja utemeljena na presudama u kolektivnim sudskim sporovima te druga potrebna regulativa bolju zaštitu potrošača u kolektivnim sudskim procesima.*

Potrebno je nedvojbeno utvrditi rokove zastare kod podizanja tužbi zbog zahtjeva koji proizlaze iz kolektivnih sudskih procesa s pravomoćnim presudama u korist tužitelja. Prema obvezno-pravnim načelima i odredbama iz Zakona o obveznim odnosima, podizanjem tužbe prekida se rok zastare te počinje ponovo teći ispočetka pravomoćnošću sudske presude. U skladu s time valjalo bi zakonski odrediti načelo da u privatnim tužbama kojima se zahtijeva obeštećenje na temelju utvrđenja kršenja kolektivnih prava potrošača, zastara počinje teći ispočetka danom pravomoćnosti kolektivne sudske presude, čime bi se svi potencijalni tužitelji oslobodili rizika različitih tumačenja zastara na građanskim sudovima, u slučaju prigovora zastare od strane tuženika.

Ako bi se to ostvarilo, uvelike bi se smanjio rizik koji imaju dužnici koji tuže banke sa zahtjevom za vraćanje preplaćenih iznosa kamata. Naime, nije jasno kako se računa zastara kod ništetnosti ugovorne odredbe utvrđene presudom u kolektivnom sudskom procesu. Potpuno je logično da bi zastara trebala od dana pravomoćne presude teći iz početka. Nažalost, to nije nedvojbeno propisano, i stvara pravnu nesigurnost. Nedvojbenim propisivanjem zastare ta pravna nesigurnost bi nestala.

c) Zakonsko sprječavanje ovrha nekretnina u veličini nužnoga stambenog prostora i nekretnina i dvogodišnji moratorij na ovrhe ostalih nekretnina.

Ostvarenjem zabrane ovrhe nekretnine u veličini nužnoj za stanovanje, veliki broj obitelji bio bi relaksiran od straha da će završiti na ulici uslijed ovršnih postupaka. S druge strane, vjerovnicima bi se time itekako smanjio manevarski prostor za plasiranje visokorizičnih kredita, pa bi ubuduće s puno više pažnje savjesnoga poslovnog subjekta plasirali svoje stambene kredite. Morali bi uzeti u obzir sve moguće rizike i izbjeći mogućnost da visokorizični krediti u budućnosti stvore probleme i vjerovniku i dužniku. Time bi se i izbjegao umjetni rast gospodarstva temeljen na jačanju građevinskoga lobija.

Dvogodišnjim moratorijem na ovrhe drugih nekretnina omogućilo bi se dužnicima da u međuvremenu prodaju nekretninu i time postignu bolju cijenu od one koja bi bila postignuta prinudnom prodajom te time možda i u potpunosti ostvare povrat ostatka duga.

d) Zakonska regulativa za određivanje fiksnih kamatnih marži u svim kreditima s promjenjivom kamatnom stopom u kojima marže nisu ugovorene.

Početak 2014. na snagu su stupile izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju (ZIDZPK NN 143/13) kojima je propisano da se u svim kreditima s promjenjivom kamatnom stopom u kojima nisu na početku ugovoreni fiksni dio kamate (fiksna marža), promjenjivi parametar i razdoblja promjena kamata, svi ti elementi moraju uskladiti i ugovoriti s dužnicima. Umjesto da marže budu ugovorene, marže su određene jednostranim aktima banaka. To je nezakonito, i to se mora što prije zakonima regulirati na način da marže ne smiju biti veće od veličina koje bi imale da su ugovorene na početku ugovornog odnosa. Razlog zašto je potrebno utvrditi metodologiju za određivanje fiksnih marži jest pravna praznina u zakonu, jer ukoliko ne postoji metodologija utemeljena na načelima iz obveznoga prava onda vjerovnici i dužnici teško mogu postići međusobni dogovor o fiksnim maržama. Kao dokaz jest činjenica da su sve banke fiksne marže odredile na temelju nezakonito povećanih kamatnih stopa i vrijednosti promjenjivih parametara početkom 2014., a neke banke već početkom 2013. Pritom nisu niti pokušale elemente kamatne stope uskladiti s dužnicima, nego su samovoljno i jednostrano promijenile bitne sastojke ugovora o kreditu, a to je prema Zakonu o obveznim odnosima nedopušteno i ništeto.

U svim kreditima koji su ugovoreni bez egzaktnih parametara za promjenu kamatnih stopa, kao i u konvertiranim CHF kreditima - novim euro kreditima, kamatne stope smanjile bi se za 1 do 2 postotna boda te bi se onemogućio razarajući utjecaj rasta promjenjivog parametra u budućnosti. Naime, ako bi prema sadašnjem nezakonitu stanju u području određivanja kamatnih stopa došlo do porasta Euribora, trezorskih zapisa i sl., kamatne stope mogle bi porasti u stambenim kreditima na preko 7%. A ako bi opisana zakonska regulativa bila donesena, kamatne stope bi pale na 2% do 4%, s tendencijom rasta na maksimalnih 4% do 6%. U rizičnim kreditima s nezakonitim kamatnim stopama nalaze se svi dužnici koji su kredite ugovorili prije 1.1.2010., bez obzira na valutu kredita, dakle i euro, i kunski, i preostali CHF dužnici. Velika je vjerojatnost da i većina kredita ugovorenih prije 1.1.2013. imaju također nezakonite marže, jer su banke tek od 1.1.2013. počele u potpunosti s primjenom načela da promjenjiva kamatna stopa mora biti određiva. Nitko osim ljudi s ove liste neće se baviti tom tematikom, i mi smo jedina šansa da se banke konačno natjeraju na zakonito poslovanje u području određivanja promjenjivih kamatnih stopa u kreditima koji su ugovoreni prije 1.1.2013.

e) Otklanjanje bankarskih prijetnji arbitražnim i sudskim postupcima zbog provedene konverzije CHF kredita.

Postoji značajan pravni odnosno legalni arsenal pomoću kojega banke mogu biti zaustavljene u svojim prijetnjama arbitražama i sudskim postupcima, koji dosadašnja vlast nije uspjela niti prepoznati niti pokrenuti. Počevši od potencijalnog poreza na aktivu, preko prekršajnog progona banaka, pa sve do konačnog utvrđivanja metodologije za određivanje parametara u kamatnim stopama – sve su to elementi legalne i pravne države koji mogu u potpunosti odagnati potencijalne bankarske zahtjeve za obeštećenje uslijed konverzije CHF kredita. Naime, banke i dalje nezakonito posluju u sferi određivanja kamatnih stopa, pa nije realno da takvi poslovni subjekti prijete državi, nego bi trebalo biti upravo obrnuto.

Svakako želimo aktivnim pristupom problemu potencijalnih arbitražnih i sudskih postupaka prema Republici Hrvatskoj uslijed konverzije CHF kredita, spriječiti bilo kakvu ugrozu financijske stabilnosti Republike Hrvatske. Potrebno je istaknuti nenadležnost arbitražnog suda u Washingtonu za odnosni slučaj. Važno je također i steći uvid u ugovore o kreditu koje je država sklapala radi svojih potreba, nije isključeno da u tim ugovorima postoje nezakonitosti slične onima u ugovorima s fizičkim osobama.

f) Prekršajni postupci protiv banaka zbog neugovaranja fiksnih kamatnih marži.

Prema nekim procjenama radi se o najmanje 100.000 ugovora o kreditu u kojima nisu ugovoreni parametri kamatnih stopa na

zakonit način, zbog čega bankama i odgovornim osobama u bankama prijete minimalno 9 milijardi kuna prekršajnih kazni, a maksimalno i do 25 milijardi kuna kazni. Do točnoga podatka može se doći uz svesrdnu pomoć HNB-a, koji će morati zauzeti aktivniju ulogu regulatora. Državne institucije pokazale su se vrlo neučinkovitima u tome, pa je potrebno učiniti dodatne napore da se nepošteni i nesavjesni rad banaka kazni, prije svega kroz dodatno osvještavanje javnosti i institucija o veličini problema.

Legalnim prekršajnim progonom banaka na temelju Zakona o potrošačkom kreditiranju moguće je u državnu kasu „uliti“ od 9 do 25 milijardi kuna. Svakako ćemo raditi na osvještavanju državnih institucija da se taj novac uistinu i slije u državnu blagajnu. Nema nikakvih prepreka za prekršajni progon banaka, jedina prepreka može biti nečiji mentalni sklop koji ne može shvatiti veličinu ogromnih nezakonitosti u bankarskome poslovanju, a vjerujemo da bankarski lobi ima itekakav utjecaj i na dio političke scene u Republici Hrvatskoj, koji ćemo razotkrivati na sve moguće legalne načine. Ustavni sud RH jasno je odlučio da su prekršajne odredbe po kojima banke valja kazniti ustavne i zakonite, svojom odlukom koja je objavljena u Narodnim novinama 52/16.

g) Uklanjanje postojećih i prevencija potencijalnih budućih nezakonitih postupanja u području bankarskog poslovanja.

Svakako je potrebno raditi maksimalno na prevenciji novih potencijalnih bankarskih pokušaja mimoilaženja zakonskih odredaba u području rada s potrošačima, čime će se prevenirati buduće financijske manipulacije kreditnih institucija, kojih nažalost još uvijek ima u znatnoj količini. Deseci tisuća dužnika i dalje trpe nezakonito poslovanje banaka u području primjene promjenjivih kamatnih stopa. Da se takvo ponašanje banaka preveniralo, a moglo se prevenirati preslikavanjem nekih regula iz zemalja razvijenoga kapitalizma, danas ne bismo imali o čemu govoriti u tome području. Najdogovornijim za neodgovorno i nesavjesno poslovanje banaka u prošlosti se pokazao HNB, koji je cijelo vrijeme verbalno te na svojim službenim stranicama, kvazi-tumačenjima prava povlađivao bankama u njihovu jednostranom određivanju promjena kamatnih stopa. I dan-danas je prisutno takvo ponašanje HNB-a, kada je u pitanju način na koji su banke odredile fiksne kamatne marže u najmanje 100.000 kredita s ugovorenim promjenjivim kamatnim stopama.

h) Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju po hitnoj proceduri radi usklađivanja sa zakonodavstvom Europske unije i bolje zaštite potrošača u stambenom kreditiranju (prije svega reduciranje kamatnog i valutnog rizika te strože definiranje naknada).

Potrebno je u hitnoj proceduri donijeti zakon za propisivanje uvjeta za stambeno potrošačko kreditiranje, pri čemu valja egzaktno definirati način promjena kamatnih stopa, utvrditi da se mora dužnicima ponuditi otplata u anuitetima i ratama, da niti u jednom slučaju u kreditima s valutnom klauzulom ne smije biti naplaćen tečaj veći za 20% od tečaja na početku ugovornog odnosa, da valutna klauzula za građane koji imaju primanja u kunama ili eurima može biti samo euro, itd...

i) Izmjene Zakona o HNB-u i povezanih zakona radi omogućavanja revizije HNB-a te radi povećanja transparentnosti u poslovanju kreditnih institucija i njihovoj superviziji.

HNB je pokazao u razdoblju zadnjih deset godina da nije garancija zakonitog rada banaka, što opravdano dovodi u sumnju njihove namjere da poštuju pravo i pravnu državu. Stoga je potrebno omogućiti institucionalnu, ali i civilnu kontrolu HNB-a, na način da se omogući kompletan uvid u poslove HNB-a, bez mogućnosti da bilo što proglaše poslovnom tajnom. Sam naziv – Hrvatska narodna – govori da ta banka mora narodu odgovarati za svoje poslovanje te narodu dati transparentno na uvid sve svoje dokumente, ako to netko u ime naroda zahtijeva. Pritom se mora osigurati i dalje da HNB bude neovisan u vođenju monetarne politike.

3. Kakva nam ekonomska politika treba?

Za izlazak iz duboke krize nužno je znatno pojednostaviti porezni sustav, smanjiti porezno opterećenje plaća, potrošnje (PDV i trošarine) i dobiti poduzeća te uvesti aktivne mjere države glede zapošljavanja.

Kombinacijom ekspanzivne porezne politike (znatno povećanje neoporezivog dijela dohotka, znatno smanjenje svih nameta na plaću, ukidanje poreza na dobit ako ostaje u poduzeću) i tržišnog formiranja tečaja kune, a uz podršku monetarne politike, moguće je potaknuti potrošnju, investicije i izvoz, a time i rast proizvodnje, zapošljavanja i BDP-a. Prije prelaska na tržišno formiranje tečaja kune potrebno je svima koji to žele, omogućiti konverziju kredita s valutnom klauzulom u kunske.

Usporedo s tim, nužno je provoditi restrukturiranje u realnom sektoru ekonomije, uvoditi nove tehnologije i inovacije, organizaciju, upravljanje i povoljnije financiranje.

Socijalni dijalog između sindikata i poduzetnika treba pretvoriti konačno u dogovor o vrsti kapitalizma koji želimo u HR.

Stagnacija gospodarstava u EU, prijetnje dezintegracijom, dužnička i migrantska kriza vanjske su prijetnje stabilnosti i razvoju hrvatskog gospodarstva.

Minimalna plaća u Hrvatskoj u usporedbi sa zemljama EU niža je samo u Rumunjskoj.

Sve to govori da je nužan snažan zaokret ekonomske politike na novim temeljima i fokusiranje na otklanjanje glavnih uzroka stagnacije jer je dosadašnja vlast 22 godine provodila istu ekonomsku politiku s katastrofalnim posljedicama.

Ekonomska politika rezanja i stezanja pokazala se promašenom, a ona se mora zamijeniti politikom stimuliranja potražnje,

poreznim olakšicama, restrukturiranjem, novim menadžmentom javnog sektora i financijskim sustavom koji će razvijati, a ne iscrpljivati proizvodnju.

4. Ključni ciljevi gospodarskog programa

- Puna zaposlenost
- Financijska stabilizacija privatnog sektora (porezna reforma, refinanciranje skupih kredita, niže kamatne stope - smanjenje potražnje za kreditima kroz povećanje raspoloživog dohotka, veća upotreba kune, rješavanje preostalih problema vezanih za slučaj "Franak" odnosno za nezakonite kamate u svim kreditima, fer bankarstvo)
- Financijska stabilizacija javnog sektora (refinanciranje i nova politika upravljanja javnim dugom, sustav dugoročnog financiranja proračunskog deficita).
- Promjene u poreznom sustavu (povećanje osnovice neoporezivog dohotka, pojednostavljenje poreznog sustava, znatno smanjenje PDV-a, stope PDV-a za repromaterijal u poljoprivredi 5%, plaćanje PDV-a po realizaciji za sve).
- Besplatno javno zdravstvo. Zaseban razvoj javnog i privatnog zdravstva.
- Radikalna promjena agrarne politike i odnosa prema selu i otocima
- Besplatan, moderniji i gospodarstvu prikladniji sustav obrazovanja i znanosti
- Nova demografska politika i zakon o majčinstvu
- Učinkovitije pravosuđe i bolje zakonodavstvo
- Očuvanje dostignute razine socijalne države
- Revitalizacija srednjeg sloja u društvu
- Energetska politika u funkciji većeg korištenja domaćih hidro-potencijala, stabilnosti i veće neovisnosti.

5. Nova politika upravljanja javnim dugom, njegovo refinanciranje

Domaći (kunski) dio javnog duga koji iznosi oko 170 milijardi kuna stvorio je javni sektor uz prosječni kamatnjak od 5%. Gruba računica govori da se godišnje na taj dio javnog duga plaća kamata u iznosu od 8,5 milijardi kuna. Refinanciranjem tih kredita i obveznica uz novu kamatnu stopu 2%, teret kamata se smanjuje na 3,4 milijarde kuna. Dakle, uštedilo bi se 5,1 milijardu kuna.

Kroz novi sustav javne nabave moguće je uštedjeti godišnje oko 2 milijarde kuna i to samo na bagatelnim nabavama do 200 tisuća kuna.

6. Porezna reforma i ekspanzivna porezna politika uz podršku monetarne politike

Porezna reforma, kojom bi se znatno pojednostavio sadašnji komplicirani porezni sustav, uz bitno smanjenje svih oblika poreznog opterećenja (ekspanzivna porezna politika), glavni su preduvjeti za financijsku stabilizaciju koja mora rezultirati značajno nižim kamatnim stopama, bržim plaćanjima obveza i boljom likvidnošću gospodarstva.

Potrebno je promijeniti Zakon o HNB-u i uskladiti ga s propisima vezanim za Europsku centralnu banku (ECB).

Što prije zakonom omogućiti Uredu za državnu reviziju redoviti nadzor nad poslovanjem HNB-a, jer je riječ o jedinoj instituciji u državnom vlasništvu koja nije obvezna polagati račune Saboru. To je u suprotnosti s praksom zemalja članica EU-a.

HNB mora postati prava središnja banka koja će biti podrška ukupnoj ekonomskoj politici.

Postojeći monetarni sustav fiksnog tečaja kune zamijeniti sustavom tržišnog formiranja tečaja kune, kojim će se zaštititi i potaknuti domaća proizvodnja.

Prije prelaska na tržišno formiranje tečaja kune, potrebno je omogućiti konverziju kredita s valutnom klauzulom u kredite bez valutne klauzule svima koji to zatraže bez ikakvih dodatnih troškova.

Tijekom vremena značajno smanjiti stupanj eurizacije monetarnog sustava RH na prihvatljivu mjeru.

Snažno poticati upotrebu kune u kreditiranju odnosno destimulirati banke da nude kunske kredite s valutnom klauzulom.

Niže kamatne stope potiču potrošnju i investicije, a to potiče proizvodnju i zapošljavanje kao i rast BDP-a. Ostali monetarni sustavi su daleko konkurentniji zbog toga – nužno je usklađivanje jer se dugoročno razara izvoz.

Bankarski sustav mora biti u funkciji poticanja razvoja proizvodnje, zapošljavanja i rasta BDP-a, a ne stvaranja sustava u kojem građani postaju dužničko roblje, a poduzeća nelikvidna te financijski zarobljena i uništena.

Potrebno nam je zdravo i stabilno bankarstvo koje će poslovati kao i u matičnim zemljama po jednakim kriterijima, u kojem će biti više etike i odgovornosti.

Banke moraju biti partneri građanima i poduzećima,

Potrebno je kapitalno ojačati HPB, osnovati Agrobanku i revitalizirati Croatia banku. To znači - povećati udjel banaka u domaćem vlasništvu (privatnom i državnom) na tržištu.

7. POREZNA POLITIKA

- Porezni sustav mora biti pravedan, jednostavan, poticajan i stabilan.
- Uvesti jednostavnije oporezivanje dohotka, na način da se svi nameti na plaće (porezi, doprinosi i prirez) obračunavaju kroz jedinstvenu i znatno smanjenu stopu poreza na dohodak, a da se sve što se sad financira iz doprinosa nakon provedene porezne reforme financira iz državnog proračuna.
- PDV valja plaćati po naplaćenju realizaciji za sve pravne subjekte, a ne po obračunatoj realizaciji kao do sada (izuzetak su bili

mali poduzetnici). Time će se povećati likvidnost poduzeća, stupanj samofinanciranja i smanjiti kratkoročno zaduživanje kod banaka.

- Razinu neoporezivih plaća od 2600 kuna podići na 5000 kuna.
- Tako oslobođeni porezni odbitci povećavaju raspoloživi dohodak koji bi na godišnjoj razini iznosio najmanje 4 milijarde kuna, značajno bi potaknuo osobnu potrošnju, zapošljavanje i BDP.
- Kako pad prihoda proračuna u prvoj fazi uvođenja porezne reforme ne bi utjecao na mogućnost države da ispuni svoje obaveze (plati dospjele račune), potrebno je sustavno i dugoročno riješiti financiranje proračunskog deficita.
- U prvoj fazi potrebno je refinancirati kunski dio javnog duga uz drastično niže kamatne stope, čime će se automatski smanjiti sadašnji deficit i kunski dio javnog duga u odnosu na BDP.
- U dugoj fazi potrebno je osigurati da država u svakom trenutku može povoljno financirati proračunski deficit, kako bi mogla uspješno provoditi protucikličku gospodarsku politiku. To se najefikasnije može napraviti kombinacijom pristupa Bank of England i Europske Centralne Banke koje državne obveznice od banaka kupuju na sekundarnom tržištu. U Hrvatskoj, HNB koja je bez obzira na svoju neovisnost ipak dio države, privatnim bankama doslovno poklanja novac po kamatnoj stopi 0,3% godišnje, dok one novac državi, poduzećima i građanima plasiraju po nekoliko puta većoj kamatnoj stopi. Zato imamo apsurdnu i nedopustivu situaciju da jedna državna institucija bankama daje novac, a banke odlično zarađuju plasirajući novac drugoj državnoj instituciji. Ako se Češka u vlastitoj valuti zadužuje po 0,5% godišnje, nema nikakvog razloga da Hrvatska na kunske kredite plaća više od 1%-1,5% godišnje, što je za banke još uvijek dovoljno velika zarada.
- Tek nakon svega ovoga moglo bi se pristupiti znatnom smanjenju PDV-a.
- Povećanjem neoporezivog dijela dohotka na 5000 kuna povećao bi se ukupni fond plaća na razini sustava za oko 4,5 milijardi kuna što bi izravno utjecalo na rast potrošnje, a time BDP-a i zapošljavanja te povećanih prihoda od PDV-a i novog, jedinstvenog poreza na dohodak.
- Negativna posljedica je smanjenje prihoda središnje i lokalne države što se može riješiti na način da središnja država preuzima obvezu kompenzacije lokalnoj državi.
- Valja ukinuti oporezivanje dobiti poduzetnika koja ostaje u poduzeću (ne isplaćuje se kroz dividende). To će poduzetnike stimulirati da dobit dalje ulažu, povećavaju zaposlenost i BDP.
- Ponovo valja uvesti praksu da se troškovi reprezentacije u visini 75% priznaju pri smanjenju porezne osnovice.
- Porezne utaje moraju biti stalna meta.
- U zadnjih 15 godina nije naplaćeno oko 50 milijardi kuna poreza. Porezna policija potrebna je kao snažan oslonac obrane interesa države i stabilnosti njenog financiranja.
- Poduzetnicima koji imaju dugove onemogućiti otvaranje novih poduzeća.
- Pokrenuti javnu raspravu o izradi cjelovitog poreznog sustava koji bi bio pravedniji, učinkovitiji i stabilniji.

8. UNIVERZALNI PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA

- Univerzalnim programom zapošljavanja ponuditi radno-sposobnim građanima posao za mjesečnu neto plaću od 3500 kuna.
- Spekatar poslova koje će nuditi taj program kreće se od klasičnih javnih radova kao što su uređenje okoliša, održavanje vodne infrastrukture, preko radova u udrugama koje pomažu bolesnima, nezbrinutoj djeci i starijim osobama do umjetničkih radionica u većim i manjim gradovima, organizacije kulturnog programa, čuvanja uroda na poljima od krađe, malih građevinskih radova, podučavanja, prekvalifikacija itd. Naša javna infrastruktura je tako zapuštena, pa bi posla bilo dovoljno za velik broj ljudi.

To što bi država osiguravala posao svima ne znači da bi svatko mogao primati plaću i kršiti radne obveze. Kao i na svakome drugom poslu, radnik bi mogao dobiti otkaz zbog nedolaska ili nerada, ali bi se razlozi za otkaz morali unaprijed detaljno definirati, jer na takvom poslu radnici ne smiju biti prepušteni samovolji nadređenih. Tko je radno sposoban, a ne želi sudjelovati u univerzalnom programu zapošljavanja, može se zaposliti u privatnom sektoru ili osnovati vlastito poduzeće.

Nekoliko zemalja primijenilo je takav koncept, a najsvježiji je primjer Mađarska.

Argentina je nakon krize 2002. godine organizirala program javnih radova (Jefes y Jefas de Hogar – posao za glave obitelji) u kojemu je po jednom članu svake obitelji država garantirala posao od 4 sata dnevno. Veliki naglasak u tom programu bio je na radu preko nevladinih udruga, pa su se ljudi umjesto na burzi rada za posao mogli prijaviti direktno u udrugama. U programu je participiralo oko 2.000.000 ljudi, od čega ih je nakon dvije godine oko 750.000 našlo posao u privatnom sektoru. To znači da je program javnih radova zbog povećane potražnje potaknuo rast privatnog sektora.

Trošak bitno manji od troška kamata na javni dug

Ako bi naša država ponudila posao svakome tko želi raditi, i na taj način zaposlila nekoliko desetaka tisuća, pa čak i do 200.000 nezaposlenih te im za to plaćala 3.500 kuna mjesečno neto (bruto iznos nije bitan jer država davanja plaća sama sebi) to bi koštalo oko 8 milijardi kuna godišnje u slučaju maksimalnog zapošljavanja. Ako se ukinu naknade za radno sposobne (otprilike 2-3 milijardi godišnje), neto trošak u odnosu na sadašnje stanje bio bi oko 5-6 milijardi kuna godišnje. Ako računamo da novozaposleni radnici bar u početku još neće štedjeti nego će cijelu plaću potrošiti (a na potrošnju se plaća PDV) od tog iznosa možemo oduzeti još najmanje 2 milijarde. Ukupan trošak takvog programa koji bi pomogao velikom broju ljudi i dao veliki doprinos pokretanju gospodarstva tako bi iznosio oko 3-4 milijarde kuna godišnje, što je malo u usporedbi s ekonomski neopravdanom proračunskom potrošnjom (oko 12 milijardi kuna samo za kamate bankama). Nije potrebno spominjati da bi

takav novac vlasnike promijenio nekoliko puta pa bi poreznih prihoda vjerojatno bilo još više. Osim toga, svi nezaposleni vjerojatno ne bi bili zainteresirani za sudjelovanje u univerzalnom programu zapošljavanja, a vjerojatno bi ih poprilično već u prvoj godini prešlo u privatni sektor. Zato bi ukupan trošak već na kraju prve godine vjerojatno bio bitno niži od gore navedenog.

Važne funkcije univerzalnog programa zapošljavanja

Budući da cilj takvog programa nije konkurencija privatnom sektoru, bilo bi nužno da država poveća neoporezivani iznos plaće na 5.000 kuna kako bi privatni sektor mogao primjereno platiti radnike. U suprotnom, došlo bi do velikog odljeva radnika iz privatnog sektora u univerzalni program zapošljavanja. Osim osiguranja egzistencije svim građanima, univerzalni program zapošljavanja ima slijedeće važne funkcije:

- Za vrijeme gospodarskog rasta smanjuje se broj radnika u univerzalnom programu zapošljavanja, jer zbog viših plaća odlaze raditi u privatni sektor, a za vrijeme recesije se povećava broj radnika, jer privatni sektor otpušta radnike, pa takav program služi kao automatski stabilizator agregatne potražnje.
- Država na taj način može utjecati na visinu prosječne plaće u gospodarstvu.
- Država ga može koristiti kao alat za preraspodjelu dobiti (dodane vrijednosti) između rada i kapitala. Ako procijeni da preveliki dio dodane vrijednosti ide kapitalu, država može podizanjem plaće u univerzalnom programu zapošljavanja prisiliti poslodavce da podignu plaće svojim radnicima (prije svega one najniže). Takvim mjerama treba pristupiti oprezno i treba ih uvoditi za vrijeme gospodarskog rasta, a ne u sadašnjoj situaciji.
- Amortizira socijalne potrebe do kojih će neminovno doći zbog reforme javne uprave.

Konkretni programi intenzivnog zapošljavanja trebali bi se izraditi u suradnji s jedinicama lokalne samouprave (prema njihovim potrebama) i nevladinim udrugama ali bi se trebali u potpunosti financirati iz državnog proračuna. Država bi trebala određivati visinu jedinstvene plaće u univerzalnom programu zapošljavanja i provoditi nadzor nad njegovim izvođenjem. Svim sudionicima programa trebali bi se ponuditi programi osposobljavanja za tražena zanimanja koji bi im omogućili da se što prije zaposle u privatnom sektoru. Ipak, određen broj radnika (pogotovo onih kojima do mirovine nedostaje samo nekoliko godina) uvijek će ostati u univerzalnom programu zapošljavanja, zato lokalne programe treba dizajnirati tako da se najveći broj novih radnih mjesta otvori u sredinama u kojima ima najviše strukturne nezaposlenosti – radnici za čijim znanjima, privremeno ili stalno, nema potražnje na tržištu.

Čitav program vodi središnja država kako bi se izbjeglo moguće loše lokalne utjecaje iz sfere politike ili birokracije.

8.1 Zakonska regulativa za napredovanje nižeg, srednjeg i visokog menadžmenta u državnim službama i trgovačkim društvima u većinskom državnome vlasništvu

Osim što je potreban univerzalni program zapošljavanja, potrebno je u državnome sektoru radikalno promijeniti način namještanja službenika te način njihova napredovanja. Potrebno je kvalitetno i mjerljivo osmisliti zakonsku regulativu za utvrđivanje egzaktnih i mjerljivih kriterija na temelju kojih se vrednuje rad zaposlenika u državnim i javnim službama te u svim trgovačkim društvima u kojima je većinski vlasnik Republika Hrvatska. Glavni kriterij osim stručnosti mora biti kriterij egzaktnog vrednovanja rada i rezultata rada kandidata za obavljanje određenih upravljačkih i drugih poslova vezanih za visoki, srednji i niži menadžment u državnim i javnim službama te u trgovačkim društvima u kojima je većinski vlasnik Republika Hrvatska. Javni i interni natjecaji morali bi biti obvezni i u skladu sa unaprijed utvrđenim zakonskim kriterijima.

Rad u nadzornim odborima također se mora regulirati zakonski, mora se onemogućiti jednom i zauvijek uhljebljivanje političkih podobnika u nadzornim odborima.

Svjedoci samo konstantnog pada hrvatskog gospodarstva i konstantnoga rasta javnog duga. Ekonomisti i drugi analitičari to pripisuju ekonomskim faktorima. Međutim, smatramo da je jedan od glavnih faktora negativnih trendova u Republici Hrvatskoj i negativna kadrovska selekcija. U području kojim upravlja država, čest je slučaj, ma u stvari to je pravilo, da se visoki, srednji i niži menadžment bira po stranačkom ključu, bez stvarnih kriterija vrednovanja osoba kojima se daje povjerenje da upravljaju važnim poslovima koji su u ingerenciji države, bilo da se radi o državnim i javnim službama, ili o trgovačkim društvima u većinskom državnom vlasništvu. Stoga je tu negativnu kadrovsku selekciju potrebno u potpunosti prekinuti, jer to je glavni preduvjet uspješnog i zadovoljnog društva. U okvirima svojih mogućnosti, predlagat ćemo i radit ćemo na tim rješenjima. Uprave koje ne traju barem 10 godina uz mjerljiv i dokazani kvalitetan rad, ne mogu donijeti nikakva sustavna i dugotrajna kvalitetna rješenja i promjene u radu službi i trgovačkih društava. Menadžment po potrebi valja mijenjati i više puta godišnje, ali kada se jednom utvrdi na temelju kriterija kvalitetna organizacijska i kadrovska struktura rukovođenja, onda ta struktura treba trajati dulje vrijeme i doprinosti optimalnome i produktivnom radu sektora kojima upravljaju.

9. POLITIKA PLAĆA

- Početkom 2015.g. u HR je bilo zaposleno 1,225 milijuna ljudi.
- Oko 520 tisuća njih primalo je neto plaću do 4000 kuna, što je 42% zaposlenih.
- Oko 1,2 milijuna radnika primalo je plaću do 10 tisuća kuna (94%), a svega 6% primalo je plaću između 20 i 30 tisuća kuna (4.900 radnika).

- Iz navedenih razloga nužno je povećati razinu neoporezivog dijela dohotka na 5000 kuna i time povećati potrošnju, zaposlenost i BDP.
- Povećati i minimalac sa sadašnjih 3120 kn bruto na 5000 kuna neto tijekom 4 godine kako bi se poslodavci prilagodili toj mjeri. Rast minimalca na 5000 kuna u četiri godine, godišnje bi povećao plaće oko 5,5 milijardi kuna, uplate u HZMO oko 1 milijardu kuna, a u mirovinski sustav oko 1,4 milijarde kuna.
- Poslodavcima valja za pripravnike ponuditi program oslobođenja od dijela poreza na dobit na način da se isplaćene naknade tijekom dvije godine odbijaju od bruto dobiti. Poslodavac će biti stimuliran da isplaćuje i veću plaću, a pripravnik će imati dostojanstveniju plaću.

10. NOVA POLJOPRIVREDNA POLITIKA

- Primjena koncepcije "ekonomike malog posjeda" u poljoprivredi.
- Osnovati Agrobanku i Agroosiguranje kao neprofitne i etične institucije u pretežnom državnom vlasništvu. Banka treba osiguravati privilegirane dugoročne kredite (10-30 godina) koji će omogućiti povratak na selo, obnavljanje napuštenih imanja i gospodarskih objekata, izgradnju infrastrukture, nabavu strojeva, bušenje bunara, izradu gusterni i akumulaciju (vodna neovisnost) uz kamatnjak u visini inflacije + 1 postotni bod.
- Porezi – paušal na obrt i na OPG-ove (nema vođenja računovodstva, podastiranja financijskih izvještaja)
- Smanjenje PDV-a na domaće poljoprivredne proizvode i na repromaterijal na 10%, a za ekološku proizvodnju smanjiti PDV na 5%.
- Pravovremeno utvrđivanje otkupnih cijena najvažnijih poljoprivrednih proizvoda i jamstvo njihovog otkupa.
- Izgradnja skladišnih kapaciteta i poticaji za izgradnju hladnjača za voće, povrće i meso
- Uvođenje strožeg nadzora nad poslovanjem trgovačkih lanaca i nadzora nad dampinškim cijenama
- Uvođenje strože kontrole hrane i označavanja porijekla prehrambenih namirnica
- Kriterij poticaja treba biti prinos, a ne veličina posjeda
- Poticanje izravnog plasmana poljoprivrednih i stočarskih proizvoda krajnjim kupcima (na ulazima u velike trgovačke lance, osiguravanje gradskih lokala OPG-ovima i zadrugama za prodaju proizvoda, renoviranjem i promjenom radnog vremena tržnica i slično).
- Organizirati otkup i skladištenje 20% domaće proizvodnje hrane po unaprijed poznatoj cijeni u robne rezerve
- Uvođenje Pravilnika o zabrani korištenja glifosata (na tlu, kao i proizvoda tretiranih njime), obzirom da su ti totalni herbicidi izravno vezani uz sadnju genetski modificiranih sjemena.
- Temeljiti rad graničnih fito-sanitarnih i veterinarskih inspekcija te instituta i laboratorija

11. ZDRAVSTVENA POLITIKA

Glavne su trenutne teškoće javnog zdravstva: **stalna proizvodnja dugova, nedostatak i odlazak medicinskih radnika te duge liste čekanja.**

Ključni zahvati za rješavanje navedenih teškoća:

11.1 DEPOLITIZACIJA ZDRAVSTVA – zdravstvo trebaju voditi stručnjaci, a ne politički podobnici. Direktori bolnica i šefovi odjela mogu biti samo osobe koje su posvećene pacijentima, a ne političari, koje brinu o svome odjelu i bolnici, a ne o svojoj političkoj stranci. Depolitizacija će osigurati kontinuitet rada javnog zdravstva, mogućnost stručnog napredovanja i uspješno provođenje projekata neovisno o promjeni vlasti.

11.2 ZAPOŠLJAVANJE 1000 LIJEČNIKA I 5000 MEDICINSKIH SESTARA. POVEĆANJE BROJA SPECIJALIZANATA.

Unatoč velikoj informatiziranosti sustava i dalje imamo neprimjeren broj nemedicinskih službenika - oko 7000. Tijekom 2 godine treba napraviti zamjenu: zbrinuti 7000 osoba iz administracije i tehničkih službi koji financijski opterećuju sustav za oko 1 milijardu kuna godišnje i umjesto njih zaposliti oko 1000 liječnika i 5000 medicinskih sestara. Trošak bi za plaće ostao isti, ali bi se znatno povećala razina zdravstvene skrbi, osobito bolničkih pacijenata. Dodatnim promjenama u zdravstvenom sustavu, novom organizacijom i nagrađivanjem prema učincima te uštedama u javnoj nabavi plaće, posebice liječnicima, mogle bi zasigurno biti veće od 30-50%.

Naša reforma zdravstvenog sustava bi po prvi puta bila cjelovita i konzistentna.

11.3 JAČANJE JAVNOG ZDRAVSTVA, koje čini:

- a) jačanje sustava primarne zdravstvene zaštite, izjednačavanje liječnika koncesionara s onima u domovima zdravlja i rasterećenje sustava sekundarne zdravstvene zaštite,
- b) jasnije razdvajanje javnog od privatnog,
- c) dodatno opremanje javnog zdravstva čineći ga što samostalnijim.
- d) liječnicima ostaviti mogućnost izbora, rad samo u javnom zdravstvu ili dvojni rad s time da tada u javnom radu mogu biti zaposleni samo na 4 sata.

11.4 PREUSTROJAVANJE BOLNIČKOG SUSTAVA. Sadašnji veliki i zastario bolnički sustav treba osuvremeniti, regionalizirati, bolje opremiti i preustrojiti. Svaka regija mora imati veliki klinički centar u najvećem gradu (Split, Rijeka, Osijek i Zagreb), a mrežu drugih bolnica (ili samo dnevnih bolnica), odredit će se prema potrebama građana. Specijalisti svake grane medicine u svojoj će regiji uspostaviti optimalan bolnički sustav koji će umjesto sadašnjeg „svi rade sve“ načina, pružati građanima visoko specijaliziranu zdravstvenu skrb.

11.5 UVOĐENJE POTPUNE TRANSPARENTNOSTI POSLOVANJA. Građanima, stvarnim vlasnicima i financijerima javnog zdravstva, mora se omogućiti uvid u svaku lipu uplaćenu za javno zdravstvo. Dakle, financijsko poslovanje svake ambulante i svake bolnice mora biti javno dostupno na Internetu. Pojam poslovna tajna ne može postojati u javnim sustavima pa tako ni u javnom zdravstvu. Nenamjensko trošenje javnog novca namijenjenog bolesnima mora postati prošlost. Udruge pacijenata i istaknuti društveno angažirani pojedinci moraju nadzirati potrošnju i rad sustava. Njihova mjesta u nadzornim odborima i antikorupcijskim tijelima povećat će transparentnost rada, smanjiti mogućnost korupcije i obnoviti povjerenje građana u dobar rad sustava.

11.6 ZAUSTAVLJANJE ODLASKA LIJEČNIKA. Uređeni, depolitizirani sustav s dovoljnim brojem liječnika, mogućnošću napredovanja i povećanje primanja koliko to racionalizacija poslovanja dopusti, pridonijeti će smanjivanju broja odlazaka. Bolji i uređeniji sustav istovremeno će biti primamljiv liječnicima iz drugih zemalja čime bi se osigurala visoka razina zdravstvene skrbi.

11.7 IZGRADNJA NOVIH ZDRAVSTVENIH USTANOVA. Mnoge su bolnice i odjeli u zgradama starim i više od stotinu godina; osječka je klinika za psihijatriju smještena u barakama od iverice (!), a ambulante interne klinike smještene u podrumu bez prozora! I uz najbolju volju, u mnogim je ustanovama bolja skrb nemoguća u postojećim uvjetima.

Ovaj program stupa na snagu 18. rujna 2016.

Zagreb, 18. rujna 2016.

Predsjednik Glavnog odbora
Goran Aleksić